

2015. májusi mérnök évfordulók, emléknapok

2. – 130 éves a transzformátor

Déri Miksa, Bláthy Ottó Titusz és Zipernowszky Károly szabadalmaként 1885-ben e napon megszületett a transzformátor. Történelmi érdekük, hogy elsőként a világon kifejlesztették a nagyobb távolságokra történő gazdaságos váltakozó áramú villamos energia szállítás és az elosztás alapját képező eszközt.

3. – 80 éve született Daróczy Sándor fizikus – 2015

Biharnagybajomban született Daróczy Sándor (1935-1996) atomfizikus, kutató, a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem tanszékvezetője. Tanítványait, fiatal munkatársait egyenrangú partnernek tekintve élénk, alkotó légkört tudott maga körül teremteni, példát mutatva a rendkívül körültekintő, gondos és fáradhatatlan munkájával. Egy nemzetközi kutatócsoport tagjaként jegyzett eredményeket ért el a dubnai Egyesített Atomkutató Intézetben is.

5. – 80 éve született Kocsis Károly mérnök

Komáromban született Kocsis Károly (1935-2005) villamosmérnök, egyetemi tanár. 1982-1990. között Rómában, az ENSZ Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Szervezetében dolgozott, ahol a FAO Európai Regionális Hivatala programjaként 24 európai és több mint 30 fejlődő ország részvételével működő Európai Agrárenergetikai Kutatási Együttműködési Hálózat főkoordinátori feladatait látta el. 1990-ben tért vissza a Gödöllői Agrártudományi Egyetemre, ahol több alkalommal is rektorra választották.

6. – 380 éve alapított nagyszombati egyetem

Pázmány Péter bíboros, esztergomi érsek rendkívüli fontosságot tulajdonított a nevelésnek. A Bécsi Egyetemen 1627-ben papnevelő intézetet létesített a magyarok számára. Nevéhez fűződik az első valóban tartósan működő magyarországi egyetem megalapítása is. 1635-ben e napon egyetemet alapított Nagyszombaton, melynek irányítását a jezsuita rendre bízta. 1777-ben Budára, 1784-ben Pestre került, viselte Pázmány Péter nevét, később Eötvös Loránd Tudományegyetem lett.

6. – 110 éve született Bártfay József mérnök

Rákospalotán született Bártfay József (1905-1988) vegyészmérnök, aki erjedéssel kapcsolatos folyamatok mikrobiológiai kérdéseivel foglalkozott. 1930-tól a Vegyészeti- és Élelmiszervizsgáló Intézetben, 1941-től az Anyaggazdálkodási Intézetben, 1949-től az Erjedésipari Kutatóintézetben dolgozott. 1973-1976 között a Kertészeti egyetemi meghívott előadója volt. Eredményei közül kiemelkedő és nemzetközi viszonylatban is értékes a glükózizomeráz enzim hatásmechanizmusának felismerése. Jelentős munkát végzett az erjedésipari laboratóriumi módszerek fejlesztése és ismertetése terén is.

17. – 130 éve született Csanády László mérnök

Keszthelyen született Csanády László (1885-1964) bányamérnök. 1907-től a Magyar Általános Kőszénbánya Rt. tatabányai üzemeiben dolgozott. 1918-1937-ig a Tokod-Altáró üzemvezetője, ill. igazgatója volt. 1938-ban a Magyar Általános Kőszénbánya Rt. tatabányai bányáüzemeinek igazgatójává nevezték ki. 1944-től nyugdíjazásáig a Magyar Általános Kőszénbánya Rt. központjában, később a Bányászati Tervező Intézetben dolgozott.

17. – 18. – 19. – Távközlés, az internet és a tömegtájékoztatás világnapjai

A távközlési világnapot annak emlékére tartják, hogy 1865. május 17-én Párizsban húsz ország képviselői aláírták a Nemzetközi Távíró Egyezményt. A technika fejlődése nyomán 1925-ben megalakult az International Telecommunication Union (ITU). A genfi székhelyű ITU 1947-től immár az ENSZ szakosított szervezete. Az internet világnap május 18-án van, a tömegtájékoztatás világnapja május 19-én zárja világszerte az idei megemlékezéseket.

24. – Menedzser-asszisztensek, titkárnők napja

A titkári, titkárnői beosztás és hivatás megbecsülése még ma is nagyon változó, aminek legfőbb oka a korábban beidegződött előítélet. Napjainkban egyre fontosabbá válik az információ, így érdemes odafigyelni a nálunk is meghonosított menedzser-asszisztens napra.

30. – 110 éve született Berényi Gábor mérnök

Budapesten született Berényi Gábor (1905-1984) mérnök, a róla elnevezett vízsebességmérő műszer tervezője.

31. – 110 éves az első magyar gyártású autó

1905-ben e napon a Ganzból kigördült az első postautó, próbaútra indult a Csonka János gépészmérnök által alkotott első magyar autó, ezzel kezdetét vette a honi autógyártás. 1905-ben indult el sikeres próbaútjára a pesti Műegyetem udvaráról első magyar gyártmányú négykerekű postautó. A Budapest–Aszód–Kassa–Lőcse–Késmárk–Dés–Máramarosziget–Kolozsvár–Temesvár–Szeged–Budapest útvonalon kétezer kilométeres próbautat tett meg a jármű az eredeti szerződésben kikötött ötszáz kilométer helyett, óránként huszonöt kilométeres átlagsebességgel, és üzemzavar nélkül ért célba. Ez a sikeres konstrukciójú kocsitípus huszonöt évig állt a posta szolgálatában. A gyártást mindvégig Csonka János irányította.

Felhasznált irodalom:

- Évfordulóink a műszaki és természettudományokban 1994. és 1999. – MTESZ Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága
- História – Tudósnaplár - Természettudósokhoz kapcsolódó évfordulók - <http://tudosnaplar.kfki.hu/historia/>
- Mérnökök évfordulói 2015-ben – Magyar Mérnöki Kamara (www.mmk.hu) Történeti Bizottsága
- Magyar tudóslexikon A-tól Zs-ig – 1997. – BETTER – MTESZ – OMIKK
- Magyar Életrajzi Lexikon – 1967. – Akadémiai Kiadó
- Egyéb életrajzi források

Készítette: Sipos László